

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА ТА ЇЇ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 339.137.2:633

Іноземцев М. М., студент 4 курсу
факультету Економіки та права
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Пошуки нових шляхів підвищення конкурентоспроможності продукції рослинництва зумовлюються тенденціями часу. Останні роки людство усе більше турбують такі проблеми, як збільшення населення на планеті, обмеженість природних ресурсів, збереження навколишнього природного середовища, розвиток науки і технологій. Підвищення конкурентоспроможності продукції рослинництва повинно відбуватися з урахуванням цих проблем, і зокрема особливу увагу слід звернути на екологічні фактори її забезпечення.

Проблеми конкурентоспроможності продукції аграрного сектора досліджували в своїх роботах В.П. Галушко, Н.Є. Голомша, М.С. Заюкова, П.К. Канінський, В.С. Рибка, М.І. Сайкевич, О.М. Зайчук та ін. Еколого-економічному аспекту забезпечення конкурентоспроможності продукції АПК присвятили свої дослідження, зокрема, такі вчені як А.С. Антонець, О.М. Варченко, В.В. Іванишин, В.В. Писаренко та ін.

Ціллю роботи є аналіз поняття конкурентоспроможності продукції рослинництва та обґрунтування еколого-економічного забезпечення її підвищення.

Проблеми збільшення населення на планеті та обмеженості природних ресурсів особливо актуальні з точки зору забезпечення продовольчої безпеки країни, адже поряд з глобальними процесами об'єднання світової економіки в єдину систему інформаційних потоків, культур, капіталів, товарів та послуг, людських ресурсів тощо головним завданням держави залишається безпека та благополуччя її громадян.

Існує безліч дискусій стосовно впливу глобалізаційних процесів на розвиток людства, але їх важливість не можна заперечувати [1]. Ознакою глобальної ринкової економіки є здійснення більш активної та жорсткої

конкурентної боротьби, особливо це стосується країн, що розвиваються. Тому забезпечення продовольчого ринку України продукцією вітчизняного виробництва, зокрема рослинництва, а також просування вітчизняних товарів на міжнародні ринки є стратегічним завданням та невід'ємною умовою розвитку нашої країни. Це означає, що продукція повинна мати гнучку адаптивність до нових тенденцій і потреб та відповідати існуючим на ринку вимогам: прагненням покупців, затвердженим державним та міжнародним стандартам, сподіванням виробників-продавців тощо.

Вивчаючи поняття конкурентоспроможності продукції, вчені, узагальнивши всі складові, визначили, що це – її якість, споживчі властивості, вартісні характеристики (з позиції споживача); капіталомісткість її виробництва, все, що забезпечує її конкурентні переваги та її прибуткову реалізацію (з позиції виробника).

Конкурентоспроможність – поняття відносне, яке включає в себе сукупність багатьох складових дослідження ринку. Воно передбачає сегментування та диференціювання ринку, технологічні відмінності, економію, зумовлену зростанням масштабів виробництва та зниженням виробничих витрат [2]. Всі разом ці характеристики формують вартісні та якісні показники, які зумовлюють здатність продукції витримувати конкурентну боротьбу на ринку за певних умов у безпосередньо визначений час з іншими конкуруючими товарами – аналогами або заміниками. За своєю суттю ці характеристики забезпечуються сукупністю економічних, технічних, технологічних, організаційних, нормативно-правових та екологічних параметрів продукції, які визначають її відповідність нормативним, ринковим та споживчим вимогам.

Сьогодні однією з найважливіших передумов конкурентоспроможності продукції аграрного сектора, а також, продукції рослинництва, є її безпека. Всесвітнім продовольчим самітом 1996 р. було визначено, що продовольча безпека забезпечується, коли всі люди в будь-який час мають фізичний, соціальний і економічний доступ до достатньої кількості якісної і поживної їжі, яка задовольняє їх

продовольчі потреби і вподобання, сприяє здоров'ю та веденню активного способу життя [3].

Тобто, продукція повинна не тільки не завдавати шкоди, а й бути корисною для людини. А виробництво цієї продукції – принаймні безпечним для навколишнього природного середовища.

Природні чинники є найбільш визначальними у виробництві продукції рослинництва, тому що вони формують основні ресурси виробництва [4]. Ці чинники не можуть бути створеними людиною, а лише можуть використовуватися. Залежно від цього, вони, або знищуються, або підтримуються людьми на певному рівні. Їхня цінність полягає в обмеженості та невідтворюваності, що обумовлює необхідність раціонального та ощадливого їх використання.

Еколого-економічне забезпечення конкурентоспроможності продукції рослинництва передбачає ведення економічно вигідного господарювання в аграрній сфері з використанням науково-обґрунтованих безпечних для життєдіяльності людини та навколишнього природного середовища технологій. Україна має значний потенціал для того, щоб зробити еколого-економічний фактор конкурентною перевагою своєї продукції. Досвід багатьох поколінь аграріїв, наявність унікальних родючих чорноземів, сприятливі кліматичні умови, вдале географічне розташування, вагомий науковий потенціал створюють підґрунтя для формування законодавчої та нормативно-правової бази, яка б чітко окреслила державну політику у сфері аграрного виробництва, формування національної системи сертифікації, затвердження правил, стандартів і чіткої, ефективної системи державної підтримки та стимулювання розвитку сільськогосподарського виробництва. Адже без сильної підтримки аграрному виробникові, особливо малим організаційним формуванням, майже неможливо вистояти у конкурентній боротьбі [5].

Агропродовольча продукція, вирощена з дотриманням екологічних нормативів, є конкурентоспроможною через свою безпечність і корисність для людського організму. Незважаючи на свою відносно вищу, порівняно з традиційною продукцією, ціну, «здорові» їжа

практично завжди знаходить попит внаслідок існування сегменту покупців, які не лише усвідомлюють доцільність споживання такої продукції, але й мають фінансові можливості для її придбання.

Глобальна ринкова економіка передбачає активізацію конкурентної боротьби, особливо серед країн, що розвиваються. Тому забезпечення продовольчого ринку України товарами вітчизняного виробництва, зокрема рослинництва, та просування українських товарів на міжнародні ринки є стратегічним завданням та невід'ємною умовою розвитку нашої держави. Політика країни повинна бути спрямована на включення екологічної складової в усі сектори економіки. Під цим мається на увазі структурна еколого-орієнтована перебудова, формування еколого-збалансованих пріоритетів інвестиційної політики, вдосконалення механізмів приватизації, реформа прав власності, розробка відповідної системи оподаткування, кредитів, субсидій, торговельних тарифів, екологізація виробництва та ін.

Особливої уваги з боку уряду заслуговує реалізація державної екологічної політики на регіональному рівні. Вона повинна сприяти максимально ефективному використанню території і ресурсів кожного регіону та забезпечити дієвість державної екологічної політики в цілому.

Необхідною передумовою забезпечення конкурентоспроможності агропродовольчого виробництва є законодавчо затверджена його державна підтримка. Існуюча ж нормативно-правова база не забезпечує належного рівня захисту й підтримки вітчизняних виробників. Тому є потреба у вдосконаленні державної політики у сфері аграрного виробництва, яка б створила умови для захисту вітчизняних виробників, формуванню національної системи сертифікації, сприяла б затвердженню правил, стандартів й ефективної системи державної підтримки та стимулювання розвитку сільськогосподарського виробництва з урахування глобальних тенденцій розвитку людства, у т.ч. й в екологічній сфері.

Таким чином, урахування еколого-економічної складової конкурентоспроможності продукції рослинництва важливе з огляду на формування довгострокової стратегії агропродовольчого розвитку, адже

незаперечною є необхідність відтворення родючості ґрунтів та збереження навколишнього природного середовища, забезпечення споживчого ринку якісною продукцією. Вирішення таких завдань сприятиме підвищенню ефективності і прибутковості сільськогосподарського виробництва, розвитку сільських територій та підвищенню рівня життя сільського населення, посиленню експортного потенціалу держави та забезпеченню її продовольчої безпеки.

Література

1. Грішняєва Ю.Д. Глобалізація як основна тенденція розвитку світової економіки. // Сучасні наукові дослідження та інновації. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://web.snauka.ru/issues/2011/07/1252>
2. Канінський М.П. Підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на основі маркетингу / М.П. Канінський // Економіка АПК. – 2009. – № 3. – С. 141-144
3. ORGANIC AGRICULTURE GLOSSARY- English-Russian Date of Export: August 2010. FOA-en-ru толковий словарь. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org/glossary>
4. Алтухов А. Конкурентоспроможність зернового виробництва / А. Алтухов, Л. Ткаченко, Н. Малих // Міжнародний сільськогосподарський журнал. – 2009. – № 2. – С. 38–39.
5. Рульєв В.А. Конкурентоспроможність плодів і ягід. / В.А. Рульєв. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2007. – 315 с.

Науковий керівник,
старший викладач

Запащук Л. В.

Опубліковано в авторській редакції